

Michael Piret

A bölcsek ajándékai

Főtisztelendő Dr. Michael Piret anglikán lelkész homíliája 2010. november 28-án, ádvent első vasárnapján az oxfordi Magdalen College kápolnájában.

Ezek az ádvent első vasárnapjára rendelt, jelentőségteljes olvasmányok (R 13, 11–14; Mt 24,37–44) a készenlétről szólnak, készenlétről arra az időre, amikor Krisztus eljön az utolsó napon, hogy bíránk legyen. De mert azt ígértem, hogy karácsonyi igehirdetést tartok, Krisztus eljövételére szeretnék összpontosítani; de nem az utolsó napon, hanem a születése idején volt eljövételére, amikor —az ádventi kollekta szavai szerint— „eljött, hogy meglátogasson minket nagy alázatosságban” [Book of Common Prayer]. Amaz alázatos születésre való évenkénti megemlékezésünkön kívánok elmélkedni, s hogy te és én hogyan készülhetünk a vele való találkozásra, mikor ismét eljön a karácsony.

Mikor a karácsonyi készületre összpontosítunk, gyakran ajándékokra gondolunk, s mikor ajándékokra gondolunk, gyakran kétségbeesetten (néha túl kéttségbeesetten) megpróbálunk eredetiek lenni. Azt javasolnám mindannyiunknak, hogy most karácsonykor egyáltalán ne legyünk eredetiek. Utánozzuk más emberek ötletét, s én most azokra az emberekre gondolok, akiket a Jézus születésének Szent Máté szerinti elbeszélése napkeleti bölcsekként, mágusokként említ. (Mt 2,1–12) Így tehát ez a beszéd arról szól, hogy a bölcseket utánozva fogadjuk egyszerűen a karácsonyt.

Nyilvánvalóan járatosak a csillagjósolásban s talán más keleti tudományokban is. És eléggé bölcsek, hogy végül túljárjanak Heródes eszén. De most elővigyázatlanul futnak bele a helyzetbe: egyenesen a politikai vezetőhöz mennek, a zsidók tényleges királyához, és megkérdezik, hogy hol találják a gyermeket, aki a zsidók újszülött királya. (Mt 2,2) Olyasmi ez, mintha odamennénk Ed Millibandhez és megkérdeznénk, hogy hol találjuk a Munkáspárt új vezetőjét... Persze, ennél kockázatosabb volt az a kérdés, és a bölcsek ártatlanul, naiv módon rettenetes veszélybe sodorták a kised Krisztust.¹ S bár ő maga megmenekült, bekövetkezett az aprószentek legyilkolása. Így mindenestre jogosan vélhetjük, hogy noha ezek a mágusok hozzáértő csillagászok, edzett utazók voltak s buzgón keresték az igazságot, végülis egyszerű emberek, igen egyszerű szándékkal: hódolni akartak egy gyermeknek, akinek születése igazolt egy élethosszig tartó utazást.

¹ A bölcsek naivságáról ld. Nicholas KING SI: *The New Testament, freshly translated with a cutting-edge commentary*. Kevin Mayhew, Buxhall 2004. 16–17.

A kereszténység tanítása szerint Jézus születése mindannyiunknak igazolja és mindannyiunktól megköveteli az élethosszig tartó utazást. A testté lett Ige megjelenése —Isten örök gondolata, akit mint közölünk egyet oltott bele ebbe a világba— válaszra hív. A bölcsek példát mutattak. Ebben az évben fogadd egyszerűen a karácsonyt! Utánozd, amit ők cselekedtek!

Hozd az arany ajándékát az újszülött Krisztusnak! Légy bőkezű és nagyvonalú a vagyonodból ezen a karácsonyon! Kezdd anyagi értékekkel! Ilyenkor a jótékonyági szervezetek mindig arra buzdítanak, hogy segíts. Nem aranyrudakat vagy aranyérméket kérnek, hanem bármiféle segítséget, amit te magad vállalni tudsz. Lehet ez egy kisebb pénzösszeg az Űdvhadsereg nagyszerű munkájára (hogy valakinek biztos ágyat adjanak vagy ennivalót egy hideg éjszakán), lehet harisnya vagy alsónemű hajléktalanoknak a Gatehouse-nál. Gondolj arra, hogy Jézus hányszor mondja az evangéliumokban: tegyetek jót javaitokból! Gondold meg, milyen világosan kimondja: amit ezekért a szükségét szenvedőkért teszünk, érte tesszük! (Mt 25,40) Mindig megkönnyebbülünk, ugye, mikor azon törjük a fejünket, hogy kinek mit vegyünk karácsonyra, és megmondják, mit akarnak? Nos, jusson eszedbe, hogy Jézus megmondta, mit akar.

Utánozd a bölcseket, légy bőkezű adakozó ezen a karácsonyon! Ha nem vagy abban a helyzetben, hogy komoly pénzösszeget ajándékozhas, az összeg voltaképpen nem számít. Emlékezz az özvegyre és két fillérére! Csak adj! Aranyajándékod nem kell, hogy pénz legyen; a lényeg, hogy valami értékes dolog legyen. Sok elajándékozható értéked van, ami pénzben nem kifejezhető: időd, türelmed, figyelmed, kemény munkád valakiért. Legyenek azok a te aranyaid — ajándékozd bőkezűen, mintha magának Krisztusnak adnád! S ne szánakozz azon, hogy szükségszerű rituális ajándékokat kell adnod barátaidnak és szeretteidnek, mert az a törődés, amellyel kiválasztod, s az a lelkület, amellyel átadod, a szeretet élő, Istennek igazán tetsző jeleivé teszi azokat.

S most a tömjénről! Utánozd a bölcseket, hozd Krisztusnak a hódolat ajándékát ezen a karácsonyon! A tömjént a tisztelet jeleként ajánlhatták föl: értékes és ritka áru, a tömjénfa gyantája; rögökbe összeállt nedve fehér lánggal ég, s csodálatos illatot áraszt. A mágusok vallási elképzelése kétségkívül nagyon különbözhetett Mária- és Józsefétől. De amit ők hoztak, szentséget és felséget jelző vallásos ajándék volt — s egy kisgyermeknek adták, aki előtt leborultak és hódoltak. Utánozd a bölcseket és imádd, hódolj Krisztus előtt! Föltétlenül menj templomba szentestén vagy karácsony napján (tömjénnel vagy anélkül, persze)! És jó előre készülj rá, mától kezdve, nehogy úgy jöjjön el a karácsony, hogy a téged szorongató dolgoktól alig veszed észre. Ha így teszel, ez a szomorú állapot könnyen az egész évre áterjed. Olyan könnyen szokásunkká válik, hogy egyáltalán nem szentelünk figyelmet Istennek. Rosszul állítjuk fel fontossági sorrendünket, és nem marad időnk Istenre, mert annyira szorongatnak más dolgok. Hébe-korba fontold meg azt az erényt, hogy nem marad időd más dol-

gokra, mert időt szenteltél Istennek! Ezen az adventi vasárnapon, az egyházi naptár újévekor, határozd el, hogy mostantól karácsonyig elsődlegesnek, minden vasárnap sarokkövének tartod a hódolatot!

S most a mirháról, egy másik fajtája gyantájáról! A szó sémi eredetű, a keserűség mellékjelentésével. A régi Egyiptomban persze a mirha a balsamozáshoz használt keverékek fő alkotórésze volt, s ennek visszhangja az évszázadok során nem veszett el a keresztény hagyományban sem. Mirhát adnak Krisztusnak a születésekor, Isten Fölkentje szenvedésének és halálának előjelül. Annak jele, hogy a karácsonyi történet a szomorúság és gyötrellem egész hátszínjével van kapcsolatban. Ez az aprószentek lemészárlását gyászoló anyákkal kezdődik, akik siratják gyermekeiket, mert nincsenek többé (Mt 2,18), s kiterjed mindazokra a történelemben, akiket veszteség vagy fájdalom terhel, akik szívesen örvendeznének a testté vált Ige csodáján, ha nem szenvednének valami mélyen bénító sebtől, melyet veszteség, elhagyatottság vagy rettegés okoz. Végy mirhát, vedd a keserűség és szenvedés jelképét, s ezt is hozd el Krisztusnak minden időszak közül elsősorban a karácsonykor! Oly sokszor ébresztik bennünk azt a benyomást, hogy ez csak a vidámság ideje, hogy minden bús és gyötrelmes gondolatot száműzünk annak a piros ruhás, mókás öregembernek a nevében.

Emlékezz a megtestesült Istenre, a zsidók királyára, akit, mikor eljött az ideje, tövissel koronáztak! Ő tudja, hogy a megváltás története az örvendezés mellett magában foglalja a tragédiát is. Ő az Atya bölcsessége, aki testté lett. Megérti a szenvedést, mert szenvedett; és gondja van reád. Hozd hát el neki egész valód ebben a szent időszakban — ne csak vidámságod, hanem bánatod, szorongásaid és fájdalmaidat is! Végül is a te egész valód is egy olyan ajándék, amelyre, mint mondta, igényt tart. Ha a te életed, az ő irgalmasságából fakadóan, szabad a fájdalomtól s veszteségtől, legyen időd e karácsonyon, hogy emlékezz meg azoknak a szükségleteiről, akiknek fájdalmaik vannak; légy tudatában, hogy szenvedéseik még kíméletlenebbek lesznek ebben az időszakban, mikor elvileg mindenkinek örvendeznie kellene! Találd, találd meg a módját, még ha csak valami jelképes dolognak látszik is, mint egy kis ajándék vagy egy különleges üdvözlőkártya, találd meg a módját, hogy kimutasd: törődsz velük! S terjeszd szükségüket, sajátjaiddal egyetemben, Krisztus elé imádságban! Tedd a mirha ajándékát Az elé, Aki mindazokat hívja, akik meg vannak terhelve, hogy jöjjenek hozzá, és nyugtot találnak őnála. (Mt 11,28)

Arany, tömjén, mirha —vagyonod, hódolatod, egész valód: örömed s bánatod. Ha ezeket elhozod Krisztusnak karácsonykor, azt adod neki, amit ő kért tőled. Egyszerűek, de olyan ajándékok, melyeket föl tud használni arra, hogy betöltsse a megváltás tervét, hogy fölébresszen téged és a világot az élet teljességére.

Ford. Déri Balázs

Michael Piret (a francia eredetű név ejtése [piré]) az amerikai Buffalóban (NY) 1957-ben született. Római katolikus apja és metodista felekezeti háttérű édesanyja —mint bizalmasan elmondta— az episzkopális egyházban találta meg a közös középutat. Angol irodalmat tanult Amerikában (Fredonia, NY, State University College, Ann Arbor, The University of Michigan), majd 1983-tól Oxfordban, a Merton College-ban, ahonnan mint „Fulford Junior Research Fellow” 1988-ban az oxfordi St Anne’s College-ba került. Oxfordban fejezte be George Herbert XVII. századi költőről írott M.Litt.-dolgozatát, Michiganben pedig Charles Dickens vallási nézeteiről írott értekezésével PhD-fokozatot szerzett. Teológiát az Edinburgh Theological College-ban (Coates Hall) tanult. Fölszentelése után a Skót Felföldön, a skót episzkopális egyház invernessi székesegyházában káplánkodott. 1994-ben visszatért Oxfordba, ahol a Magdalen College Chapel vezető lelkészeként (Dean of Divinity) szolgál azóta is. (Az anglikán egyház anglo-katolikus szárnyához tartozó Magdalen Chapel liturgikus életéről ld. írásmatom a 95–96. oldalakon.)

A 2009-ben nyugdíjba ment Grayston „Bill” Ives-szal (s utódjával, Daniel Hyde-dal) együtt —itt a karnagy neve hagyományosan Informatior Choristarum— Michael Piret a Magdalen Chapel zenei életének régóta meghatározó alakja (a többi híres oxfordi helyhez képest) kivételesen állandó, figyelmes jelenlétével és kiművelt, szép hangjával, muzikális papi szólóival, tökéletesen érthetően artikulált „oxfordi angoljával” is. A korán megöszült, de igen fiatalos, kifinomult mozgáskultúrájú, mindig mosolygó, egyszerre kedves, közvetlen, és angolosan tartózkodó pap —teológiai álláspontja és műveltsége miatt— minden tekintetben méltó, nem koncert-, hanem valódi liturgikus közeget teremt az egyházzsenének, s valódi közösségben él az énekesekkel és a zenei vezetőkkel. Még az is észleli ezt, aki nem lát bele a kollégium zárt életébe: ahogy oldottan kommunikál a kóristákkal szertartás után a templom hajójában, vagy ahogy vendégül látja őket (plakáton hirdetve az előbédre frissen sütött édes süteményt...)

A széles irodalmi és teológiai műveltségét nem fitogtató lelkész nem rögtönöz: leírja igehirdetéseit, és aztán rendre közli is azokat a világhálón. (Ott néhány fölhasznált szakirodalmi tételt is megad.) Már évek óta figyelem: most is, mint mindig, egyszerre képes szólni állandó hallgatóihoz, az oxfordi professzorokhoz, a kóristafiúkhoz, a fiatal énekesekhez és az alkalmi hallgatósághoz: a szülőkhöz s a bevetődő látogatókhoz. Utalásai a Gatehouse áruház körüli hajléktalanokra és az Űdvhadseregnek nekik világos, s úgy látszik, a „politically correct” beszédmódba belefér az is, hogy megengedjen egy célzást az Angol Munkáspárt hatalmi harcaira és (lengyel zsidó szülőktől származó) vezetőjére. Rezza mosollyal fogadták humorát...

A kollégium közösségének jó része karácsonykor nincs Oxfordban, ezért a szónok meg kellett teremtsen a gyülekezet bensőséges karácsonyi ünneplésének érzetét, de nem törhette meg a liturgikus időszak rendjét sem. Mint említi is, a prédikáció előtt felolvasták az előírt szentírási szövegeket, melyek a készülétről, az állandó ébrenlétről szólnak, amire a végén, a „fölbresszen” szóval vissza is utal. S bár a Mt 2,1–12 szakaszát veszi textusnak, egy (a hagyományos anglikán rend szerint vízkereszt) perikópát, mégis az ádventi időszaknak megfelelően a Jézus születésére való készülétről beszél.